

KOHTUOTSUS

EESTI VABARIIGI NIMEL

Kohus	Tartu Maakohus
Kohtukoosseis	kohtunik Lea Aavastik
Otsuse tegemise aeg ja koht	22. oktoober 2008 a, Tartu Kohtumaja, Kalevi 1
Tsiviilasja number	2-08-11227
Tsiviilasi	OÜ Hansa Inkasso Agentuur hagi AS Tootal Kinnisvara vastu võla ja viivise väljamõistmiseks
Menetlusosalised ja nende esindajad	hageja OÜ Hansa Inkasso Agentuur, rk 10982795, asukoht Tallinna mnt 47-2, 79512 Rapla; hageja esindaja adv Helen Hääl, AB Concordia, Lennuki 22, 1014, Tallinn; kostja AS Tootal Kinnisvara, rk 10287706, asukoht Gildi 2, 51007, Tartu; kostja esindaja Maarit Arro.
Menetlus	kirjalik

RESOLUTSIOON

Juhindudes Tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-dest 173 lg 1 ja 3, 436, 632, kohus

o t s u s t a s:

Rahuldada OÜ Hansa Inkasso Agentuur hagi AS Tootal Kinnisvara vastu võla ja viivise väljamõistmiseks osaliselt.

Välja mõista aktsiaseltsilt Tootal Kinnisvara põhivõlg 275 766 (kakssada seitsekümmend viis tuhat seitsesada kuuskümmend kuus) krooni osaühingu Hansa Inkasso Agentuur kasuks.

Välja mõista aktsiaseltsilt Tootal Kinnisvara hagiavalduse kohtusse esitamise ajaks sissenõutavaks muutunud viivis 93 536 (üheksakümmend kolm tuhat viissada kolmkümmend kuus) krooni 20 senti.

Välja mõista aktsiaseltsilt Tootal Kinnisvara alates 22. oktoobrist 2008 viivis 0,15 % tasumata põhivõlalt päevas, so viivisemääraga 54,75 % aastas kuni kohtuotsuse täitmiseni osaühingu Hansa Inkasso Agentuur kasuks.

Menetluskulude jaotus

OÜ Hansa Inkasso Agentuur menetluskulud jäävad AS Tootal Kinnisvara kanda.

Edasikaebamise kord

Kohtuotsusele on pooltel õigus esitada apellatsioonkaebus Tartu Ringkonnakohtule 30 päeva jooksul alates kohtuotsuse apellandile kättetoimetamisest, kuid mitte hiljem kui viie kuu möödumisel esimese astme kohtu otsuse avalikult teatavakstegemisest. Kaebus võidakse lahendada kirjalikus menetluses, kui kaebuses ei taotleta selle lahendamist istungil.

Asjaolud ja hagejate nõue

OÜ Disainprojekt sõlmis kostjaga 01.03.2007 projekteerimislepingu nr 03.07.DPL04, mille objektiks oli tellijale Kooli 63 Pärnus kortermaja konstruktiivse osa tööprojekti ja tootejooniste projekteerimine. Töö tuli üle anda 02.04.2007. OÜ Disainprojekt andis töö kostjale üle 03.04.2007 üleandmise-vastuvõtmise akti alusel. Aktil ei ole kostja esindaja allkirja. Lepingu p 11.3 kohaselt oli kostjal õigus esitada pretensioone 10 päeva jooksul töö üleandmisest. Kui pretensioone ei esitata, loeti lepingu kohaselt töö automaatselt vastuvõetuks ning kostja kohustus tasuma teostatud tööde eest arve alusel. Arve nr 68 summas 275 766 krooni anti üle koos töö üleandmisega. Kostja ei ole vaatamata OÜ Disainprojekt korduvatele nõudmistele arvet tasunud, mistõttu võlausaldaja sõlmis hagejaga 31.07.2007 nõude loovutamise lepingu nr 1247, mille kohaselt loovutas hagejale lepingust ning arvest nr 68 tulenevad nõuded kostja vastu. Kostja sai 03.08.2007 kätte hageja pretensiooni, kuid võlasummat tasuma ei ole hakanud. Lepingu punkt 9.1. alusel on hageja arvutanud viivist 0,5% tähtaegselt tasumata summast. Hageja vähendab arvutatud viivist põhinõude suuruseni, so 275 766 kroonini. Pärast pretensiooni kättesaamist on kostja tasunud 50 000 krooni, millise summa võrra hageja vähendab viivise nõuet. Hageja palub kostjalt välja mõista põhivõlg 275 766 krooni ja viivis 225 766 krooni.

Kostja vastuväited hagile

Kostja hagi ei tunnista. Hageja nõue ei ole sissenõutav. Lepingu punkt 6.1. kohaselt on maksete aluseks kostja poolt aktsepteeritud aktid ja arved. Lepingu punkt 11.1. kohaselt loetakse projekteerimistöö üleantuks lepingupoolte kirjaliku kokkuleppe alusel. Kostja volitatud esindaja Kaul Karja ei ole tööd vastu võtnud ja aktsepteerinud. OÜ Disainprojekt esitas kostjale ülevaatamiseks pooliku töö, kuid lisas töö juurde koheselt üleandmisakti ja arve. Arve esitamiseks tekkis OÜ-l Disainprojekt õigus alles pärast valmis töö vastuvõtmist kostja poolt. Kostja esindaja K. Karja vaatas töö üle ning kostja teavitas OÜ-d Disainprojekt selle lepingutingimustele mittevastavusest. OÜ Disainprojekt ei ole käesoleva ajani tööd ümber teinud. Seetõttu ei ole kostjal maksmise kohustust tekkinud. Hageja põhinõue ei ole sissenõutav, mistõttu on alusetu ka viivise nõue.

Kirjalik menetlus

Poolte esindajate nõusolekul määras kohus 21.08.2008 kohtuistungil menetluse jätkamise kirjalikus menetluses, andes pooltele aega kompromissile jõudmiseks. Kompromissi ei saavutatud.

Kostja esindaja esitas 01.09.2008 taotluse viivise vähendamiseks nullini juhul kui kohus siiski hagi rahuldab, põhjendustega, et kostja on raskes majanduslikus olukorras, osa võlast on tasutud, hageja ei ole esitanud enne hagiavalduse esitamist kostjale viivisenõuet ning hageja ei ole tõendanud kahju seoses viivise mittesaamisega. Kostja raskele majanduslikule olukorrale tuginedes taotleb kostja esindaja hagi rahuldamise korral kohtuotsusega väljamõistetud summa tasumise ajatamist selliselt, et kostja peaks maksma igakuuliselt vähemalt 7000 krooni kuni kogu võla tasumiseni.

Hageja esindaja palub oma kirjalikus vastuväites hageja kõik nõuded rahuldada. Kostja poolt esitatud asjaolud ei anna alust viivise vähendamiseks ning kohtuotsuse täitmise viisi kindlaksmääramiseks. Kostja ei ole tõendanud asjaolusid, et nõude loovutanud OÜ Disainprojekt on jätnud oma lepingulised kohustused täitmata. Kostjal tuleb täita omapoolsed

kohustused. Viivise määr oli lepingus kokku lepitud, mistõttu hageja viivisenõue ei saanud olla üllatav. Hageja palub jätta rahuldamata kostja taotlus viivise vähendamiseks. Hageja esindaja esitas taotluse kostjalt viivise väljamõistmiseks viivisemääras 0,5 % päevas kuni kohustuse täitmiseni.

Kostja vaidles vastu hageja taotlusele viivise nõude suurendamiseks. Taotlus oleks tulnud esitada taotluste esitamiseks antud tähtaja jooksul, so hiljemalt 1. septembriks 2008. Kohus on määranud täiendavaid tähtaegu vastuväidete esitamiseks, kuid ei ole andnud ühtegi uut tähtaega taotluste esitamiseks. Hageja ei ole põhjendanud, miks ta ei ole saanud nõude suurendamise taotlust varem esitada.

Kohtu seisukoht ja põhjendused

Kohus on seisukohal, et hagi tuleb rahuldada osaliselt. Kohus mõistab kostjalt välja põhivõla, ühekordses summas viivise selle vähendatud määra järgi ning viivise alates kohtulahendi tegemisest kuni kohtuotsuse täitmiseni.

Kohus on seisukohal, et kostja väited maksekohustuse puudumise kohta on jäänud paljasõnaliseks. Vaidlust ei ole selles, et 3. aprillil 2007 anti OÜ Disainprojekt poolt kostja esindajale üle tellitud töö. 01.03.2007 sõlmitud projekteerimislepingu punkt 11.1. kohaselt loetakse projekteerimistöö üleantuks poolte kirjaliku kokkuleppe alusel, milleks on töövõtja poolt koostatud saateleht või kiri, milles on fikseeritud üleantava projektdokumentatsiooni dokumentide nimetused ja üleandmise aeg. OÜ Disainprojekt on sellise kaaskirja 03.04.2007 kuupäevaga koostanud (tl 46). Kuigi kaaskirjal on koht tellija esindaja allkirja tarbeks, ei nähtu lepingust, et projekteerimistöö oleks ainult siis üle antud, kui selle kaaskirjal oleks ka vastuvõtja allkiri. Kostjal on projekt käes. Lepingu punktist 11.2 tulenevalt pidi kostja tellijana saama kontrollida tehtud töö vastavust lepingu tingimustele ning pretensioonide puudumise korral oleks tulnud koostada kirjalik vastuvõetud projekteerimistööde akt. Lepingus ei ole märgitud, kes pidi akti koostama. Tulenevalt lepingu sõnastusest on kohus seisukohal, et projekteerimistöö vastuvõtmise kohta tuli koostada akt tellijal, so kostjal. Kohtu seisukoht tugineb ka lepingu punktile 11.3, mille kohaselt kui tellija ei esita pretensioone kümne päeva jooksul, loetakse projekteerimistöö automaatselt vastuvõetuks ning töövõtja arve kuulub väljamaksmisele. Tulenevalt lepingupunktide loogikast, kui kostja vastuvõetud projekteerimistöö kohta akti ei koosta, siis tuleb temal esitada 10 päeva jooksul pretensioonid tellitud töö puuduste kohta. Kui kostja tellijana ka seda ei tee, loetakse töö automaatselt vastuvõetuks ning kostjal tekib tasu maksmise kohustus.

Lepingu punkt 13.1. kohaselt tuli kõik olulised teated esitada tähtitud kirjaga või faksi teel. Kostja on kirjalikus menetluses esitanud kohtule Projekteerimise töövõtulepingu üldtingimused 2007 (tl 52-67), mille punkt 8.4. kohaselt lepinguga seotud teisele poolele edastatavad teated peavad olema saadetud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Kostjal ei ole ühtegi kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis olevat tõendit selle kohta, et kostja 10 päeva jooksul projektdokumentatsiooni saamisest on esitanud OÜ-le Disainprojekt teateid tehtud töös olevate puuduste kohta. Tulenevalt projekteerimislepingu punktist 11.3. on kostja seega temale üle antud projektdokumentatsiooni automaatselt vastu võtnud ning oli kohustatud tasuma OÜ Disainprojekt esitatud arve summas 275 766 krooni.

Võlaõigusseaduse (VÕS) § 635 lg 1 kohaselt *töövõtulepinguga kohustub üks isik (töövõtja) valmistama või muutma asja või saavutama teenuse osutamisega muu kokkulepitud tulemuse (töö), teine isik (tellija) aga maksma selle eest tasu*. VÕS § 637 lg 4 kohaselt kui on kokku lepitud töö vastuvõtmine tellija poolt, muutub töövõtja tasunõue sissenõutavaks, kui töö on vastu võetud või loetakse vastuvõetuks. VÕS § 638 kohaselt on tellija kohustatud töö vastu võtma, kui töö üleandmine oli kokku lepitud. VÕS § 644 lg 3 kohaselt kui tellija ei teata töövõtjale töö lepingutingimustele mittevastavusest õigeaegselt, ei või tellija töö lepingutingimustele mittevastavusele tugineda.

VÕS § 113 lg 1 kohaselt rahalise kohustuse täitmisega viivitamise korral võib võlausaldaja nõuda võlgnikult viivitusintressi (viivist) arvates kohustuse sissenõutavaks muutumisest kuni kohase täitmiseni.

Kostja on sisuliselt taotlenud viivise maksmise kohustusest vabastamist põhjendustega, et kostja on raskes majanduslikus olukorras, osa võlast on tasutud, hageja ei ole esitanud enne hagiavalduse esitamist kostjale viivisenõuet ning hageja ei ole tõendanud kahju seoses viivise mittesaamisega. VÕS § 113 lg 8 ja § 162 lg 1 kohaselt võib kohus tasumisele kuuluvat ebamõistlikult suurt viivist vähendada mõistliku suuruseni, arvestades eelkõige kohustuse täitmise ulatust kohustatud lepingupoole poolt, teise lepingupoole õigustatud huvi ja lepingupoolte majanduslikku seisundit.

Kohus on seisukohal, et taotlus viivise vähendamiseks kuulub rahuldamisele osaliselt. Hageja on hagi esitamisel juba vähendanud sissenõutava viivise summat põhivõla suuruseni, seega on hageja kaudselt tunnistanud viivise ebamõistlikku suurust. Kostja esindaja on pärast hageja esindaja vastuväiteid esitanud kohtule AS Tootal Kinnisvara 2007 majandusaasta aastaaruande allkirjastatud eksemplari. Selle kohaselt on AS Tootal Kinnisvara 2007. majandusaasta lõppenud kahjumiga. Seega on tõendatud ka kostja halvenenud majanduslik seisund. Kostja on tasunud enne hagi esitamist 50 000 krooni. Samas ei näe kohus põhjust, miks tuleks äriühing lepingulise kohustuse täitmata jätmise korral viivise maksmisest vabastada. Hageja on omandanud nõudeõiguse nõude loovutamise lepingu alusel (tl 17-20), mille kohaselt hageja nõuab kostjalt sisse nii põhivõla kui ka viivise ning annab sissenõutud summad üle nõude loovutajale tasuna. Seega asudes nõude loovutaja kohale on hagejal õigus nõuda ka viivist lepingulise kohustuse täitmata jätmise eest. See õigus ei ole kuidagi seotud nõude loovutajal või omandajal tekkinud või tekkida võiva kahjuga. Viivise nõuet ei pea võlgnikule esitama enne hagiavalduse esitamist kohtusse. Seda enam, et kostja ei ole ka pärast viivise nõudest teada saamist tasunud põhivõlga. Viivise maksmise kokkulepe on fikseeritud projekteerimislepingu punktis 9.1 määraga 0,5 % tähtaegselt tasumata summast. Projekteerimise töövõtulepingu üldtingimuste punktis 7.8. on viivise määraks märgitud 0,05 % tasumisele kuuluvast summast iga maksmisega viivitatud päeva kohta, kui lepinguga pole kokku lepitud teistsugust viivise määra. Kohus loeb mõistlikuks viivise määraks, arvestades enamlevinud viivise suurust, 0,15 % tasumisega viivitatud summalt päevas.

VÕS § 637 lg 4 kohaselt kui on kokku lepitud töö vastuvõtmine tellija poolt, muutub töövõtja tasunõue sissenõutavaks, kui töö on vastu võetud või loetakse vastuvõetuks. Kostja maksekohustus tekkis 10 päeva möödumisel projektdokumentatsiooni kättesaamisest, so 14. aprillil 2007. Viivis kuni hagi esitamiseni kohtusse 26.03.2008 on seega kohtu poolt vähendatuna ($0,15 \% \times 275766 \times 347$ päeva) 143 536.20 krooni. Hageja on kinnitanud, et kostja on tasunud 50 000 krooni, millise summa hageja arvestas viivise katteks. Seega on kostja tasunud hagi kohtusse esitamise ajaks arvutatavast viivisest 50 000 krooni ning kohus mõistab välja viivise 93 536.20 krooni.

Kohus nõustub kostja esindajaga, et hageja esindajal ei olnud õigust 10.09.2008 esitada taotlust hagi esitamise ajaks veel sissenõutavaks muutumata viivise väljamõistmiseks kohtu poolt täielikult või osaliselt protsendina põhinõudest kuni põhinõude täitmiseni. Esiteks on hageja märkinud hagiavalduse esitamisel, et viivised hagiavalduse esitamise seisuga on 337 813.35 krooni, kuid kuna viivised ületavad põhinõuet, siis lähtudes hea usu ja mõistlikkuse põhimõttest esitab hageja kostja vastu viivise nõude üksnes põhinõudega samas suuruses. Kohtule taotluste esitamise tähtaja saabumiseni, so 1. septembrini 2008 ei olnud hageja oma seisukohta muutnud. Kohus on seisukohal, et pärast 1. septembrit 2008 toimus kirjalik menetlus kohtuvaidluste staadiumis ning taotlusi enam esitada ei saanud. TsMS § 66 kohaselt, kui menetlustoiming jääb õigel ajal tegemata, ei ole menetlusosalisel õigust menetlustoimingut hiljem teha, kui kohus ei pikenda enda määratud tähtaega. Hageja ei ole taotlenud ja kohus ei ole pikendanud taotluste esitamise tähtaega, mistõttu tuleb hageja esindaja 10.09.2008 taotlus

mõista kostjalt hageja kasuks välja viivised kuni kohtuotsuse täitmiseni viivisemääras 0,5 % tasumata summalt kuni kohustuse täitmiseni jätta tähelepanuta.

TsMS § 461 lg 4 kohaselt kohtuotsusega väljamõistetud põhinõudelt arvutatakse kuni täitmiseni viivist VÕS § 113 lõikes 1 sätestatud ulatuses, kui kohtulahendis ei ole viivisesummat teisti määratud. Kohus on seisukohal, et kostja peab hagejale tasumisele kuuluvalt põhivõlalt maksuma viivist kohtuotsuse alusel alates kohtulahendi tegemisest, so 22. oktoobrist 2008 arvestusega 0,15 % viivitatud summalt päevas, so viivisemääraga 54,75 % aastas kuni kohtuotsuse täitmiseni.

Kohus ei pea vajalikuks ja võimalikuks kohtuotsuse täitmise viisi kindlaksmääramist kostja esindaja poolt taotletud moel. Kohtule ei ole esitatud ühtegi tõendit selle kohta, et nimelt 7000 krooni on see summa, mille kostja saab igakuuliselt hagejale maksta, kusjuures makseperiood on kostja arvutuste kohaselt 3 aastat ja 2 kuud, arvestamata viivise maksmise kohustust. Ainuüksi kostja soovist maksta võlga sellisel moel ei piisa. Kohus on seisukohal, et kohtuotsust saab täita vabatahtlikult või kokkuleppel sissenõudjaga ositi või kohtutäituri kaudu ühekorraga või ositi sissenõudja nõusolekul. Seega on pooltel küllaldaselt võimalusi kohtuotsusega väljamõistetud summade tasumise osas kokku leppida või tuleb kostjal alluda sundtäitmisele hagejale sobival viisil.

Menetluskulud

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 173 lg 1 ja 3 kohaselt *asja menetlenud kohus esitab menetluskulude jaotuse menetlusosaliste vahel kohtuotsuses või menetlust lõpetavas määruses. Menetluskulude jaotuses näeb kohus ette, millised menetluskulud keegi menetlusosalistest peab kandma. Vajaduse korral määrab kohus kindlaks menetluskulude proportsionaalse jaotuse menetlusosaliste vahel.*

Kohus on seisukohal, et hagi rahuldamise tõttu põhivõla osas terves ulatuses tuleb hageja menetluskulud jätta kostja kanda. Kohus vähendas viivise määra, tuginedes kostja vastuväidetele ja tema majanduslikule olukorrale. Viivise nõue ei jäänud selle tõttu rahuldamata, et hagejal ei oleks olnud õigust lepingule tuginedes sellist nõuet kostja vastu kohtusse esitada. Eeltoodust tulenevalt peab kohus mõistlikuks ja põhjendatuks jätta kõik hageja menetluskulud kostja kanda, kuigi kohus vähendas oluliselt viivise määra.

TsMS § 174 lg 1 ja 2 kohaselt *menetlusosaline võib nõuda asja lahendanud esimese astme kohtult menetluskulude rahalist kindlaksmääramist lahendis sisalduva kulude proportsionaalse jaotuse alusel 30 päeva jooksul, alates kulude jaotuse kohta tehtud lahendi jõustumisest. Hüvitatava summa kindlakstegemise avaldus esitatakse asja menetlenud esimese astme kohtule.*

Kohtunik